

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Inimeste ja ettevõtete hüvanguks toimiv kapitaliturgude liit — uus tegevuskava““

(COM(2020) 590 final)

(2021/C 155/03)

Raportöör: **Pierre BOLLON**

Konsulteerimistaotlus	Euroopa Komisjon, 11.11.2020
Õiguslik alus	Euroopa Liidu toimimise lepingu artikkel 304
Vastutav sektsioon	majandus- ja rahaliidu, majandusliku ja sotsiaalse ühtekuuluvuse sektsioon
Vastuvõtmine sektsioonis	12.2.2021
Vastuvõtmine täiskogus	24.2.2021
Täiskogu istungjärk nr	558
Hääletuse tulemus	226/1/4
(poolt/vastu/erapooletuid)	

1. Järeldused ja soovitused

1.1 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee tunneb heameelt komisjoni teatise „Inimeste ja ettevõtete hüvanguks toimiv kapitaliturgude liit – uus tegevuskava“ üle. See on hädavajalik jätk 2015. aasta esimese kava ja selle 2017. aasta vahekokkuvõtte abil saavutatud tulemustele. Komitee avaldas mõlemale toetust oma arvamustes „Kapitaliturgude liidu loomise tegevuskava“⁽¹⁾ ja „Kapitaliturgude liidu tegevuskava vahearuanne“⁽²⁾. Samuti on komitee viimase kahe aasta jooksul avaldanud mitu arvamust kapitaliturgude liiduga tihedalt seotud küsimustes, sealhulgas omaalgatuslikud arvamused „Vastupidavam ja jätkusuutlikum Euroopa majandus“⁽³⁾ ning „Euroopa majandus- ja rahaliidu väljakujundamise uus visioon“⁽⁴⁾.

1.2 Tegevuskava algsed eesmärgid, st aidata Euroopas kapitali mobiliseerida ning suunata see ettevõtetele, taristule ja pikaajalistele projektidele, millel oleks positiivne mõju tööhõivele, on endiselt asjakohased. Need eesmärgid on ülimalt olulised, et võimaldada 27 liikmesriigiga ELil, selle ettevõtjatel ja kodanikel teha otsustavaid edusamme oma finants- ja majanduslase geostrateegilise suveräänsuse tugevdamisel ning kliima-, sotsiaalse ja digipöörde edendamisel. Komitee rõhutab samuti, et kapitaliturgude liit suudab seatud eesmärgi saavutada ainult siis, kui finantsstabiilsus ja tarbijakaitse jäävad prioriteetideks, et vältida tõsist negatiivset mõju ettevõtjatele, töötajatele ja tarbijatele ning majandusele tervikuna.

1.3 Ootamatu ja äge COVID-19 kriis vajab tegevuskava tugevdamist ja kiirendamist. Euroopa ettevõtted on olnud olenemata suuruselt sunnitud oma võlgu suurendama ning neil on lähikuudel ja -aastatel vaja koguda omakapitali või omavahendeid, et oleks võimalik investeerida tulevikku, luues samal ajal töökohti.

1.4 2020. aasta detsembri lõpus Brexiti osas saavutatud kokkulepe on veel üks peamine põhjus uue tõuke andmiseks kapitaliturgude liidule. EL-27 finantskeskused peavad suutma osutada teenuseid, mida on seni osutatud Londoni Cityst. EL-27s tuleb arendada ülimalt integreeritud, toimivaid ja õiglasi finants- ja kapitaliturge ning komitee arvates on vaja ühtsemat reeglistikku, et vältida nii lünki kui ka piiranguid, mis põhjustavad negatiivset mastaabiefekti.

⁽¹⁾ ELT C 133, 14.4.2016, lk 17.

⁽²⁾ ELT C 81, 2.3.2018, lk 117.

⁽³⁾ ELT C 353, 18.10.2019, lk 23.

⁽⁴⁾ ELT C 353, 18.10.2019, lk 32.

1.5 Kiites heaks kõik komisjoni 16 kavandatud meetet, toonitab komitee algatuste tähtsuse järjekorda seadmise ja koordineerimise (ning edu hindamiseks mõeldud konkreetsete vahe-eesmärkide) tähtsust, rõhutab neid, mida peetakse kõige olulisemateks, ja teeb sihipäraseid täiendavaid ettepanekuid.

1.6 Kuigi riigisektori rahastamise tähtsust tunnustatakse, tuleks aga selgelt paremini kasutada hoiuste kõrget taset Euroopas võrreldes teiste piirkondadega. Selle eesmärgi saavutamise üldine eeltingimus on eurooplaste finantshariduse parandamine (7. meede). Komitee soovib välja selgitada õpetamise ja õppimise parimad riiklikud tavad ja kogemused ning neid edendada. Samuti soovib komitee kaasata kõik sidusrühmad, sealhulgas töötajate ja tarbijate esindajad, finantshariduse meetmete väljatöötamise ja rakendamise kogu Euroopas, muutes tugevad kaitse-eeskirjad tõhusamaks ning vähendades teabe ebahütlust finantsteenuste osutajate ja kodanike vahel. Komitee soovib eelkõige lisada finantsteadmised võtmepädevuste raamistiku eelseisvasse läbivaatamisse.

1.7 ELi strateegilise autonoomia arendamiseks võtmesektorites ja -suutlikkuses nõustub komitee komisjoni lähenemisega tehniliste meetmete väljatöötamiseks: i) VKEde noteerimiseeskirjade lihtsustamine (2. meede), ii) piiriüleste aktsionäride õiguste parem kasutamine (12. meede), iii) piiriüleste arveldusteenuste parandamine (13. meede), iv) kauplemisjärgse koondteabe loomine omakapitali instrumentide kohta (14. meede) ja nõuetekohase sihtrühmaga portaali Invest EU loomine (15. meede). Täiendav ja positiivne meede oleks see, kui komisjon hindaks Euroopa Investeerimisfondidel „eu“ ISIN-koodi kasutamise lubamise teostatavust, suurendades seeläbi nende kättesaadavust piiriülelt.

1.8 Komitee nõustub Euroopa Kontrollikojaga, kes on märkinud, et kuigi uued väärtpaperistamist käsitlevad õigusnormid on positiivne samm edasi, ei ole need tegelikkuses aidanud pankadel suurendada oma laenuandmisvõimet, eriti VKEde jaoks. Seega on arenguruumi (6. meede) tõhusa kontrolli loomiseks süsteemipõhiste riskide taastekkimise vältimiseks.

1.9 Jaainvestorite puhul on oluline arvestada subsidiaarsuse põhimõttega, sest konkreetsed säästmisharjumused on riiklikes muustrites sügavalt juurdunud. Seetõttu soovib komitee, et komisjon oleks oma tänuväärse töö finantsnõustamise kvaliteedi parandamise nimel (8. meede) võimeline kaaluma iga erineva mudeli kasulikkust, pidades silmas, et nõustamise kättesaadavus ning võrreldav ja adekvaatne/sisukas teave on võtmetähtsusega kodanike investeerimisse kaasamiseks.

1.10 Mis puudutab pensione, siis lisaks üleeuroopalisele personaalsele pensionile (PEPP), mis on piiriüleste töötajate jaoks positiivne vahend ja mis osutub edukaks, kui võetakse vastu hõlpsasti rakendatavad 2. taseme õigusaktid ja kui tarbijad mõistavad selle nimetuse all turustatavate toodete põhiomadusi, ei oleks täiendavad universaalsed üleeuroopalised eeskirjad rahastamiskeemide kohta, mis täiendavad jooksvalt finantseeritavaid süsteeme, kasulikud, sest pensioni kogumine on sügavalt siseriiklikesse sotsiaalseadustesse põimitud. Seetõttu tervitab komitee komisjoni ettepanekut (9. meede) koguda, jagada ja edendada parimaid tavasid.

1.11 Kliimamuutustega võitlemiseks on energiasüsteemi ümberkujundamine komisjoni tegevuskavas õigustatult kõrgel kohal. Komitee soovib arvestada keskkonnaalaste, sotsiaalsete (suurema tähelepanu all olevate) ja juhtimisalaste kaalutlustega, edendades samal ajal majanduse taastumist ning töökohtade säilitamist ja loomist. Keskkonnahoidlikud ja sotsiaalsed tegevuskavad peaksid andma Euroopale konkurentsieelise. Oluline oleks teise lisameetmena tagada investoritele juurdepääs usaldusväärsetele keskkonnaalastele, sotsiaalsetele ja juhtimisalastele andmetele, vähendades nende praegust sõltuvust eelkõige kolmandatest riikidest pärit müüjatest ja reitinguagentuuridest.

1.12 Komitee soovib kapitaliturgude liidul võtta täiel määral arvesse sotsiaalse mõjuga investeringute erinevaid vorme, eelkõige neid, mis on seotud sotsiaalmajandusega, aidates seega positiivselt kaasa üldistele huvidele ja ühisele heolule. Euroopa sotsiaalettevõtlusfonde tuleks tugevalt toetada, võimaluse korral vaadates läbi Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 346/2013⁽⁹⁾, millega need loodi.

1.13 Lisaks juba mainitud meetmetele toetab komitee kahte tüüpi prioriteete, mis siin vaadeldava tegevuskava vastuvõtmisel ja liikmesriikides rakendatuna (seireprogramm oleks teretulnud) võimaldaksid sotsiaalselt ja keskkonnaalasel vastutustundliku Euroopa finantsüsteemi kehtestamist, võimaldades sellel tõhusamalt täita oma rolli pakkumise ja nõudluse vahendajana, olles konkurentsivõimelisem ja vastupidavam vapustustele.

⁽⁹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. aprilli 2013. aasta määrus (EL) nr 346/2013 Euroopa sotsiaalettevõtlusfondide kohta (ELT L 115, 25.4.2013, lk 18).

1.14 Esimene prioriteet on **suurendada kapitaliturgude liidu tõhusust** kolme põhimeetme abil: i) luues Euroopa ühtse juurdepääsupunkti, mis muu hulgas aitab investoreid emitentide valimisel (1. meede); ii) rakendades ühtset reeglistikku, mis põhineb hoolikal järelevalvel ning hoiab ära õiguslike erinevuste ärakasutamise ja seaduselüngad, võimaldades turuosalistel kogu Euroopas (ükski finantskeskus ei saa domineerivaks) saada kasu mastaabisäästust (16. meede); (iii) kinnipeetavate maksude menetluste lihtsustamine, muutes need pettusekindlamateks (10. meede).

1.15 Teine prioriteet on **aidata kaasa üleminekule pikaajalistelt hoiustelt pikaajalistele investeringutele**. Hoiuste kõrge tase Euroopas – mis on EL-27 jaoks suure väärtusega – ei too ettevõtjatele ega kodanikele piisavalt kasu. Komitee toetab arengu kiirendamiseks kolme põhimeedet: (i) Euroopa pikaajalise investeerimisfondi (ELTIF) läbivaatamine peaks hõlbustama institutsionaalsete ja jaepanganduse säästude investeerimist VKEde ja keskmise turukapitalisatsiooniga aktsiatesse ning noteerimata aktsiatesse ja taristuprojektidesse (3. meede); ii) kindlustuse usaldatavuse normatiivide raamistiku kavandatud läbivaatamine on võimalus tugevdada kindlustusandjate rolli kapitaliturgudel, võttes paremini arvesse nende omakapitali investeringute pikaajalist ja stabiilset olemust (4. meede); iii) töötajate osaluse arendamine on tegevuskava kolmas teretunud täiendav element, nagu on selgelt sätestatud Euroopa Parlamendi 2020. aasta oktoobri omaalgatuslikus aruandes, mille raportöör oli Isabel Benjumea. Õigupoolest aitaks töötajate aktsiaomand ja töötajate osalemine kasumis, kui seda rakendatakse õiglaselt, kaasa sotsiaalsele ühtekuuluvusele ja majanduslikule tõhususele. Kapitaliturgude liidu uus tegevuskava võiks olla võimalus julgustada selliste skeemide kasutamisele kooskõlas sotsiaalmeedetme kavaga.

1.16 Komitee soovib ühtlasi seda, et poliitiliste saavutuste osas testitaks kõiki uusi kapitaliturgude liidu ülesehitamisega seotud õigusnorme lisaks vajalikele „traditsioonilistele“ aspektidele („Kas need on head ühtse turu ehitamiseks?“ ja „Kas need kaitsevad Euroopa tarbijaid?“) neljas aspektis:

- „Kas neil on positiivne mõju Euroopa finantsettevõtete konkurentsivõimele maailmas, tugevdades ELi strateegilist geopoliitilist autonoomiat?“
- „Kas need kaitsevad finantsturu stabiilsust?“
- „Kas need on positiivsed Euroopa ettevõtete, eriti VKEde ja keskmise kapitalisatsiooniga ettevõtete pikaajalise rahastamise ning tööühise seisukohast?“
- „Kas need on positiivsed kliima-, sotsiaalse ja digipöörde seisukohast?“

2. Taust

2.1 Kapitaliturgude liidu eesmärk on luua tõeline ühtne kapitaliturg kogu ELis ning hõlbustada investeerimist ja säästude kogumist kõikides liikmesriikides. Hästi toimiv ja integreeritud Euroopa kapitaliturg aitaks kaasa jätkusuutlikule majanduskasvule, suurendaks Euroopa konkurentsivõimet ja tugevdaks ELi rolli globaalsel areenil.

2.2 Kapitaliturgude liit on oluline ka mitme ELi põhieesmärgi saavutamiseks, nagu kaasava ja vastupidava majanduse loomine, digitaalsele ja kestlikule majandusele ülemineku toetamine ning strateegiliselt avatud autonoomia üha keerukamas globaalses majanduskeskkonnas ja COVID-19 järgsele taastumisele kaasaaitamine. Need eesmärgid nõuavad suuri investeringuid, mis ületavad riigisektori rahastamise ja traditsioonilise pankadepoolse rahastamise võimalusi.

2.3 2015. aastal võttis komisjon vastu kapitaliturgude liidu esimese tegevuskava. Vahepeal on EL teinud kapitaliturgude liidu alustalade rajamisel mitmeid edusamme. Ühtse turu puhul on siiski olulisi tõkkeid. Seepärast tuleb kapitaliturgude liidu algset meetmestikku täiendada uute meetmetega, mis suudavad lahendada uusi probleeme, näiteks digitaalsed ja keskkonnamuutused ning COVID-19 pandeemiast tingitud väga vajalikud taastamispuüdlused.

2.4 Kavandatud uues tegevuskavas⁽⁶⁾ esitab komisjon loetelu 16 erinevast meetmest otsustavate edusammude tegemiseks kapitaliturgude liidu loomisel ja kolme peamise eesmärgi saavutamisel:

- toetada keskkonناسäästlikku, digitaalset, kaasavat ja vastupidavat majanduse taastamist, muutes rahastuse Euroopa ettevõtjate jaoks kättesaadavamaks;
- muuta säästmine ja pikaajaline investeerimine ELis inimeste jaoks veelgi turvalisemaks;
- integreerida riiklikud kapitaliturud tõeliseks ühtseks turuks.

2.5 Komitee on aktiivselt osalenud Euroopa ühtse kapitalituru loomises selle idee loomisest alates. Komitee avaldas selle teema kohta oma esimese arvamuse kapitaliturgude liitu käsitleva rohelise raamatu kohta,⁽⁷⁾ seejärel avaldas ta oma seisukoha nii algse kapitaliturgude liidu tegevuskava⁽⁸⁾ kui ka selle vahekokkuvõtte⁽⁹⁾ ning paljude sellest tegevusest tulenevate seadusandlike ettepanekute kohta. Käesolevas arvamuses esitab komitee oma soovitused uue kapitaliturgude liidu tegevuskava kohta, tuginedes komitee varasemale tööle ning võttes arvesse Euroopa uusi prioriteete ja katsumusi.

3. Üldised märkused

3.1 Komitee kiidab heaks uue kapitaliturgude liidu tegevuskava kui esimese, 2015. aasta kava näol tehtud töö vajaliku jätkamise. Kava jätkamine on veelgi kiireloomulisem ootamatu COVID-19 kriisi kontekstis. Tegemist on kriisiga, mis oma ulatuse tõttu mõnevõrra muudab diagnostikat, mis toetub järgmise kapitaliturgude liidu kõrgetasemelise eksperdirühma ja kõrgetasemelise foorumi väga tõhusale tööle kapitaliturgude liidu alal, ning mis annaks alust mõningateks kohandusteks ja täiendusteks. Komitee avaldab kahetsust 2015. aasta tegevuskava rakendamise aegluse üle, mis on suuresti tingitud mõne liikmesriigi kindlameelse toetuse puudumisest. Teist käimasolevat suurprojekti, pangandusliitu, on samuti tabanud viivitused. Komitee märgib, et kapitaliturgude liidu elluviimiseks vajalike meetmete toetamiseks (Euroopa poolaasta läbivaatamise protsessi võiks võib-olla kasutada edusammude jälgimise vahendina) on vaja liikmesriikide tugevat poliitilist tahet, mis ei ole eesmärk omaette. Turvaline ja nõuetekohaselt toimiv kapitaliturgude liit on väga oluline, et toetada majanduse taastumist ja restruktureerimist COVID-19 puhangu järel ning toetada asjaomaseid kapitali-, taristu- ja sotsiaalseid investeeringuid kogu ELis, samuti Euroopa rohelist kokkulepet ja digiüleminekut. Sellega seoses tunnustab komitee ka riigisektori rahastamise tähtsust, millel on samuti oluline roll erainvesteeringute ligimeelitamisel ja ebakindluse vähendamisel. Oluline roll võiks olla ka välisinvesteeringutel, mis täiendaksid Euroopa hoiuseid.

3.2 Lisaks, nagu komisjon on ka väitnud, on oht, et kriis võib suurendada liikmesriikide vahelisi erinevusi, ning see ohustab kollektiivset majanduslikku ja sotsiaalset vastupidavust. Sellega seoses rõhutab komitee algatuste tähtsuse järjekorda seadmise olulisust. Kapitaliturgude liidu tegevuskavas määratleti 16 tegevusmeetet, mis on üsna mahukas programm. Majanduse koormuse ja nii liikmesriikide kui ka eraettevõtete suureneva võlgnevuse ning ELi riikidele ja erinevatele majandussektoritele avalduva mõju üsna erineva taseme tõttu tuleb kapitaliturgude liidu tegevuskavale väga hoolikalt tähelepanu pöörata ja seda põhjalikult käsitleda. Komitee esitab oma seisukohad käesoleva arvamuse kaudu, et võimaldada sotsiaalselt vastutustundlikul Euroopa finantsüsteemil täita oma rolli pakkumise ja nõudluse vahendajana tõhusamalt, olles samas vastupidavam vapustustele.

3.3 Tuleb eelistada meetmeid, mille abil suudetakse avaliku ja erasektori suurest võlakoormusest tulenevate süsteemsete riskidega toime tulla. Samas tuleks toetust esmajärjekorras anda kriisist mõjutatud, kuid elujõulistele ettevõtetele ja vastloodud ettevõtetele, et säilitada tööhõive ja ELi majanduse konkurentsivõime, seda enam, et COVID-19 mõju Aasia riikide majandusele tundub olevat väiksem kui lääneriikides. Väline sõltuvus majanduse rahastamisel võib samuti kaasa tuua süsteemseid riske ja kapitaliturgude liidu tegevuskava eesmärk peaks olema suurem toetumine Euroopa hoiustele. Tuleks kasutada Euroopa hoiuste võrreldes teiste piirkondadega kõrget taset. Selle eesmärgi saavutamise üldine eeltingimus on Euroopa kodanike finantsshariduse ja finantskirjaoskuse parandamine (7. meede). Selles valdkonnas soovib komitee välja selgitada parimaid riiklikke tavasid ja kogemusi selles valdkonnas õppimise ja õpetamise alal, et neid Euroopas levitada, muutes kindlaid investorite kaitse-eeskirju tõhusamaks ning vähendades finantsteenuste pakkujate ja kodanike vahelise teabe asümmeetriat (peamine on adekvaatne teave). Komitee soovib lisada finantsteenuste võtmepädevuste raamistiku tulevaste läbivaatamisse. Lisaks soovib komitee kaasata finantskoolituse meetmete väljatöötamise ja rakendamisse kõik sidusrühmad, sealhulgas töötajate ja tarbijate esindajad.

⁽⁶⁾ COM(2020) 590 final.

⁽⁷⁾ ELT C 383, 17.11.2015, lk 64.

⁽⁸⁾ ELT C 133, 14.4.2016, lk 17.

⁽⁹⁾ ELT C 81, 2.3.2018, lk 117.

3.4 Sotsiaalselt vastutustundliku finantssüsteemi põhiülesanne on täita oma vahendajafunktsiooni finantsvarade pakkumise ja nõudluse vahel, olles samal ajal vastupanuvõimeline šokkidele, kuna nõrgal finantssektoril on tõsine negatiivne mõju ettevõtjatele, töötajatele ja tarbijatele ning majandusele tervikuna. Seepärast rõhutab komitee, et kapitaliturgude liit saab seatud eesmärgi saavutada ainult siis, kui finantsstabiilsus ja tarbijakaitse jäävad kapitaliturgude liidu tegevuskavas prioriteetideks. Eelkõige ei tohi vähendada jaeinvestorite kaitset. Kapitaliturgude liidu süvendamisel tuleb vältida õiguslike erinevuste ärakasutamist ja seaduselünki.

3.5 Nagu ka Euroopa Komisjon märkis, on olemas strateegiline huvi siseturu tarneahelate vastu, et arendada ELi strateegilist sõltumatust võtmesektorites ja -suutlikkuses. Sellega seoses tuleks toetada mitut uut kapitaliturgude liidu tegevuskava raames tehtud tehnilist ettepanekut, nagu VKEde noteerimiseeskirjade lihtsustamine (2. meede), elektroonilise hääletamise levitamine ja edasimineku ELi „aktsionäri“ määratluse suunas, mis võimaldaks piiriüleste aktsionäride õiguste paremat kasutamist (12. meede), piiriüleste arveldusteenuste parandamine (13. meede) ja kauplemisjärgse koostöö loomine omakapitali tehingute jaoks (14. meede). Täiendav positiivne meede oleks Euroopa Komisjoni hinnang selle kohta, kui kasulik ja otstarbekas on lubada Euroopa investeerimisfondidel kasutada „eu“ ISIN-koodi, parandades nende piiriülest kättesaadavust. Nende meetmete kaudu mängib kapitaliturgude liit otsustavat rolli ka VKEde ning igas suuruses ettevõtete rohe- ja digipöördes, parandades nende rahastamisele juurdepääsemise võimalusi pangandussektorit täiendavate kanalite kaudu.

3.6 Väärtpaberistamist käsitlevate õigusnormide osas nõustub komitee Euroopa Kontrollikoja hinnanguga, et kuigi need õigusnormid on positiivne samm edasi, ei ole need Euroopa väärtpaberistamise turul pärast finantskriisi veel oodatud taastumist saavutanud ega aidanud pankadel suurendada ka laenuandmisvõimet, muu hulgas VKEde kasuks. Tehingud on koondunud vähestesse varaklassidesse (näiteks hüpoteeklaenu ja autolaenu) ja seda ka ainult teatud liikmesriikides. Väärtpaberistamisturгу tuleks tõhusate kontrollidega parandada (6. meede), et vältida süsteemsete riskide taastekkimist.

3.7 Sügavam finantsintegratsioon on kapitaliturgude liidu nurgakivi. Selle teatavate aspektide kaalumisel on siiski oluline säilitada pragmaatiline ja realistlik lähenemine. Jaeinvesteeringute puhul domineerivad sageli riiklikud eelistused ja spetsiifilised muustrid, mis tulenevad finantsnõuannete otsimisel nende teenuste läheduse vajadusest. Individuaalsete hoiuste turgude käsitlemisel tuleb arvestada ka keelebarjääriga. Lisaks ei ole ühetaolisus tingimata jaepanganduse finantstootete turustusmodelite tõhususe sünonüüm. Komisjon peaks oma väga tervitatavas finantsnõustamise kvaliteedi parandamise töös (8. meede) kaaluma iga erineva mudeli kasulikkust, pidades silmas, et nõustamise kättesaadavus ja kvaliteet ning võrreldav ja selge teave, sh kestlikkuse kohta, koos kindlate ja usaldusväärsete eeskirjadega, on võtmetähtsusega seoses kodanike kaasamisega investeerimisse.

3.8 Pensionide puhul tuleks lisaks üleeuroopalise personaalse pensionitoote kontseptsioonile säilitada erinevad sotsiaalõigusega seotud riiklikud mudelid, kui need on rahuldavad, kuigi kõik ei ole ühesuused. Seetõttu toetab komitee täielikult kapitaliturgude liidu ettepanekut jagada parimaid tavasid, nagu automaatne liitumine, kõigile kodanikele juurdepääsetavad riiklikud jälgimissüsteemid ja riiklikud näitajatega tulemustabelid. Tuleks lisada nõustamise kättesaadavus ning hoiustajate, töötajate ja pensionäride esindajate suurem kaasatus. Igal juhul peaks eesmärk olema jooksva finantseerimisel põhinevate skeemide täiendamine, mitte nõrgestamine (9. meede).

3.9 Komitee soovib kapitaliturgude liidul võtta täiel määral arvesse sotsiaalse mõjuga investeeringute erinevaid vorme, eelkõige neid, mis on seotud sotsiaalmajandusega, aidates seega positiivselt kaasa üldistele huvidele ja ühisele healole. Euroopa sotsiaallettevõtlusfondide tuleks tugevalt toetada, võimaluse korral vaadates läbi määruse (EL) nr 346/2013, millega need loodi.

3.10 Keskkonnakaaluatlused ja energiasüsteemi ümberkujundamine olid õigusega juba enne COVID-19 kriisi ELi ja komisjoni tegevuskavas väga olulised. Uues pandeemia kontekstis soovib komitee seada keskkonnavalised, sotsiaalsed (suurema tähelepanu all) ja juhtimisalased eesmärgid esmatahtsaks ning neid tuleks kaaluda koos majanduse elavdamise, tööhõive taastamise ja säilitamise ning finantsstabiilsusega. Selle ülesande puhul peab EL silmas pidama ka konkurentsi, et

säilitada rohelised ja sotsiaalsed eesmärgid, mis on Euroopa jaoks eelis. Muu hulgas on oluline tugineda ühtlustuvatel ja usaldusväärsetel standarditel põhinevatele Euroopa teabe- ja reitingupakkujatele, tegutsedes samal ajal kogu maailmas järjepidevuse nimel. Lisaks oleks tervitav keskkonnavalasid, sotsiaalseid ja juhtimisalaseid andmeid ja reitinguagenteure käsitlev erimäärus, olgu see siis Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 462/2013⁽¹⁰⁾ (edaspidi „reitinguagenteuride määrus“) muudatuse või eraldi määrusena, kooskõlas digiturgude õigusaktiga.

3.11 COVID-19 pandeemia on süvendanud ka erinevusi liikmesriikide vahel, eelkõige selle dramaatilise mõju tõttu paljudele sektoritele, näiteks turismile ja transpordile. Kõike, mis suudab kõnealuseid majanduslikke erinevusi leevendada, tuleb pidada esmatähtsaks, näiteks piiriülese rahastamise eelistamine vähem arenenud Euroopa riikidele. InvestEU portaali loomine võib sellist rahastamist lihtsustada, kui see on hoolikalt suunatud (15. meede). Euroopa konkurentsivõime on samuti võtmetähtsusega ja Euroopa vajab igas suuruses tugevaid osalejaid, kes suudaksid konkureerida ülemaailmsel tasandil, tõmmates sellega kaasa ka teisi osalejaid. Selle saavutamiseks peavad Euroopa poliitikakujundajad tagama võrdsed võimalused teiste maailma turgudega.

3.12 Komitee tunnustab, et kapitaliturgude liidu tegevuskava ei ole viinud läbimurdeni piiriüleseid kapitalivooge takistavate peamiste tõkete kõrvaldamisel ning et mõned liikmesriigid jätkavad kapitali ja likviidsuse piiramise poliitika rakendamist, takistades ressursside nõuetekohast jaotamist, põhjustades turu killustamist ja majanduse taastamise aeglustumist.

3.13 Veel üks häiriv tegur, mida tuleb arvesse võtta, on Brexit. Mandri-Euroopa finantsturud tunduvad olevat üsna killustatud ja nende likviidsus on ebavõrdne. Seetõttu võib EL 27-l olla reaalne oht, et ta sõltub veelgi enam välistest finantsturgudest, mis on integreeritumad, kusjuures mitmed Euroopa äriühingud on varem otsustanud end Ühendkuningriigis või USAs noteerida. Komitee nõustub kontrollikoja väitega, et komisjon (ja meie arvamuse kohaselt ka Euroopa Parlament ja nõukogu) peaks soovutama, et kõik vähem arenenud kapitaliturgudega liikmesriigid rakendaksid asjakohaseid reforme. Samuti tuleb rõhutada, et ELi arenenud turutaristu loomine on finants- ja majandusautonoomia jaoks ülioluline ning võib suurendada euro rahvusvahelist rolli.

3.14 Kui komitee seisukoht kokku võtta, siis lisaks juba mainitud tehnilistele meetmetele toetaks komitee tegevuskava 16 ettepaneku hulgas kahte tüüpi prioriteete:

- **ELi finantsturgude tõhustamine tõhususe suurendamiseks.** Seda tuleks hõlbustada kolme põhimeetmega: i) Euroopa ühtse juurdepääsupunkti loomine, mis aitab muu hulgas investoritel emitente valida (1. meede), ii) ühtsete eeskirjade jõustamine, eelkõige seoses kauplemiskohtade, kesksete vastaspoolte ja andmeesitajatega. Üldiselt oleks järelevalvealane lähenemine ja tihedam koostöö määrava tähtsusega, et vältida õiguslike erinevuste ärakasutamist ja seaduselünki (16. meede), ning iii) piiriüleste investeringute lihtsustamine ja kogu ELi hõlmava ühtse ja standarditud süsteemi kehtestamine kinnipeetava maksu vähendamiseks, et vältida maksupettusi ja maksuarbitraaži (10. meede).
- **Pikaajaliste hoiuste suunamine pikaajalistele investeringutele.** Euroopa hoiuste kõrge tase, mis on EL-27 tugevaim külg, ei too reaalmajandusele piisavalt kasu. Euroopa pikaajalise investeerimisfondi (ELTIF) läbivaatamine peab võimaldama sellist pikaajalist tüüpi fondi uuendatud raamistikku, mis hõlbustab eelkõige institutsiooniliste ja jaeinvestorite pikaajaliste säästude investeerimist VKEde ja keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtete noteeritud ja noteerimata aktsiatesse ja osakutesse ning taristuprojektidesse (3. meede). Parem usaldatavusnõuete täitmise kord kindlustusühingute ja pankade omakapitali investeringute jaoks, suurendades ja mitte vähendades usaldatavusnõuete tõhusust (4. meede). Lisaks, nagu rõhutatakse Euroopa Parlamendi omaalgatuslikus raportis kapitaliturgude liidu edasise arengu kohta,⁽¹¹⁾ peaksid liikmesriigid töötama selle nimel, et tasakaalustada laenuvahendite kasutamise soodustamist maksustamisel. Seda tehes ei tohiks eesmärk siiski olla maksutulude kogusumma vähendamine. Töötajate osaluse soosimine, mis on tegevuskavas puuduv element, on veel üks oluline teema, mida komisjon võiks uuesti esile tõsta,

⁽¹⁰⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. mai 2013. aasta määrus (EL) nr 462/2013, millega muudetakse määrust (EÜ) nr 1060/2009 reitinguagenteuride kohta (ELT L 146, 31.5.2013, lk 1).

⁽¹¹⁾ RAPORT kapitaliturgude liidu edasise arengu kohta: kapitaliturgude kaudu rahastamise kättesaadavuse parandamine, eelkõige VKEde jaoks, ja jaeinvestorite osalemise soodustamine.

nagu varemgi. Õigupoolest aitaks töötajate aktsiaomand ja töötajate osalemine kasumis, kui seda rakendataks õiglaselt, kaasa sotsiaalsele ühtekuuluvusele ja majanduslikule tõhususele. Selleks et mitte tekitada töötajatele põhjendamatuid riske, on äärmiselt oluline nende esindajate kaasamine ja tugev investorite kaitse. Kapitaliturgude liit peaks olema uus võimalus neid skeeme ergutada kooskõlas sotsiaalmeetmete kavaga ja Euroopa Parlamendi omaalgatuslikus raportis esitatud üleskutsega.

3.15 Need viimased meetmed pakuksid ootuspärast esimest kiiret tõuget kapitaliturgude liidu loomise poole, edendades samas peamisi, kuid raskemaid eesmärke, nagu näiteks maksejõuetusõiguse teatavate sihtvaldkondade täiendav lähendamine (11. meede) või integreeritum Euroopa börside ja kauplemiskohtade kogum.

3.16 Lisaks eelnimetatud nõuannetele soovib komitee poliitiliste saavutuste aspektist kaaluda mis tahes uute õigusnormidega võimalikke kasulikke või kahjulikke konkurentsimeetmeid Euroopa majandusüksustele, et tugevdada ELi finantsettevõteteid kogu maailmas, kaitstes ELi strateegilist geopoliitilist autonoomiat teel hädavajaliku kliima-, sotsiaalse ja digipöörde poole.

Brüssel, 24. veebruar 2021

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president
Christa SCHWENG
